



Co-funded by
the European Union



ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ТА ЦІННОСТІ У РЕГУЛЮВАННІ АУДИТУ ТА НЕЗАЛЕЖНІЙ АУДИТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

2026



SNAU

University that
studies life

19.06.2026 14.30 EEST

*Альвіна
ОРЕХОВА*



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



Заняття 9

Трансформація аудиту в ЄС: ESG, цифровізація та розвиток аудиторської професії ЄС

Питання для розгляду

1. Сучасні тенденції розвитку аудиту в ЄС
2. ESG та сталий розвиток у системі сучасного аудиту
3. Європейські вимоги до нефінансової звітності
4. Цифровізація та автоматизація аудиторської діяльності
5. Штучний інтелект і цифрові ризики в аудиті
6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



1. Сучасні тенденції розвитку аудиту в ЄС

Аудиторська професія в ЄС зазнає найбільш кардинальних змін за останні 20 років

Три рушійні сили:

- 1. ESG-революція** - Європа будує «зелену» економіку, аудит стає її верифікатором
- 2. Цифровізація** - Big Data, ШІ, блокчейн змінюють методи збору доказів
- 3. Нові очікування суспільства** - від аудитора хочуть більше, ніж просто «ЧИСТИЙ ВИСНОВОК»



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



1. Сучасні тенденції розвитку аудиту в ЄС

Шість ключових тенденцій:

Тенденція	Суть
1. Нормативний тиск	Лавина нових директив та регламентів
2. ESG-трансформація	Обов'язковий аудит сталого розвитку
3. Цифровізація	Використання технологій в аудиті
4. Зміна очікувань	Розширення відповідальності аудитора
5. Концентрація ринку	Домінування «Великої четвірки»
6. Кадрова криза	Брак кваліфікованих аудиторів



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



1. Сучасні тенденції розвитку аудиту в ЄС

Нормативний тиск

Ключові нормативні акти:

Документ	Суть	Вплив на аудит
CSRD (2022/2464)	Звітність зі сталого розвитку	Обов'язковий ESG-аудит
CSDDD	Належна обачність у ланцюгах постачання	Верифікація прав людини та екології
ESRS	12 стандартів звітності ESG	Новий об'єкт аудиту
NIS2	Кібербезпека критичної інфраструктури	Аудит ІТ-систем
DORA	Операційна стійкість в цифровій сфері	Аудит фінансового сектору
EU AI Act	Регулювання штучного інтелекту	Етичне використання ШІ



1. Сучасні тенденції розвитку аудиту в ЄС

ESG-трансформація

Що таке ESG?

Компонент	Що охоплює	Приклади
E (Environmental)	Вплив на довкілля	Викиди CO ₂ , вода, відходи, біорізноманіття
S (Social)	Відносини з людьми	Умови праці, права людини, безпека продукції
G (Governance)	Управління компанією	Склад ради, боротьба з корупцією, податки

ESG-аудит - це не «нішева спеціалізація», це нова реальність для всієї професії.



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



1. Сучасні тенденції розвитку аудиту в ЄС

ESG-аудит

Аспект	Фінансовий аудит	ESG-аудит
Об'єкт	Грошові одиниці	Фізичні одиниці (тони CO ₂ , літри води)
Стандарти	МСФЗ (чіткі)	ESRS (формуються, багато оцінок)
Гарантії	Розумна впевненість	Обмежена → розумна? (Omnibus: залишається обмежена)
Суттєвість	Фінансова	Подвійна (фінансова + впливова)



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



1. Сучасні тенденції розвитку аудиту в ЄС

Цифровізація

Технологія	Застосування	Зміна методології
Автоматизація (RPA)	Вивантаження даних, звірка	Звільняє час для аналізу
Аналітика даних	Суцільна перевірка (100% даних)	Заміна вибірки
Штучний інтелект (ШІ)	Класифікація, виявлення шахрайства	Нові ризики та відповідальність
Блокчейн	Верифікація транзакцій	Криптографічні докази
Хмарні технології	Віддалений доступ	Нові ризики кібербезпеки



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



1. Сучасні тенденції розвитку аудиту в ЄС

Зміна очікувань

Стара парадигма	Нова парадигма
Аудитор дає «розумну впевненість»	Аудитор активно шукає шахрайство (особливо менеджменту)
Аудитор не відповідає за прогнози	Аудитор перевіряє forward-looking інформацію (прогнози, плани сталого розвитку)
Аудитор завжди правий, поки дотримується МСА	Аудитор проявляє скептицизм навіть у межах МСА
Конфіденційність — абсолютна	Повідомлення регулятора — обов'язок (ст.7 Регламенту)

Розрив очікувань (expectation gap) — проблема, що залишається.



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



1. Сучасні тенденції розвитку аудиту в ЄС

Концентрація ринку

Проблема

>85% аудиту РІЕ у більшості країн ЄС виконується "Великою четвіркою"

Ризики:

- Системний ризик (якщо одна впаде - криза)
- Відсутність конкуренції
- "Занадто великі, щоб впасти" (вагання регуляторів)

Що робить ЄС:

- Обов'язкові тендери для РІЕ
- Заохочення спільного аудиту
- Моніторинг концентрації через СЕАОВ
- Вимога розглядати малі та середні фірми в тендерах



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



1. Сучасні тенденції розвитку аудиту в ЄС

Кадрова криза

Причини:

- Високе навантаження (сезон: 12-14 год, 6 днів на тиждень)
- Низька стартова зарплата (порівняно з IT)
- Тривалий шлях до сертифікації (3 роки стажування + іспити)
- Обмежена кар'єра (партнером стають не всі)

Наслідки:

- Зростання навантаження → помилки через втому
- Затримки аудитів
- Зниження якості
- Відтік досвідчених аудиторів

Рішення: автоматизація, гнучкі графіки, підвищення зарплат, залучення спеціалістів з інших сфер



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



1. Сучасні тенденції розвитку аудиту в ЄС

Тенденції

Тенденція	Виклик	Можливість
Нормативний тиск	Постійне навчання	Зростання попиту на аудит
ESG	Нові компетенції	Новий ринок
Цифровізація	Відповідальність за ІІІ	Суцільна перевірка даних
Зміна очікувань	Більша особиста відповідальність	Підвищення статусу професії
Концентрація ринку	Конкуренція з гігантами	Можливість для нішевих гравців
Кадрова криза	Високе навантаження	Затребуваність на ринку праці



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



2. ESG та сталий розвиток у системі сучасного аудиту

Нормативна база

Документ	Суть
CSRD (2022/2464)	Фундамент: ~50 000 компаній → обов'язковий аудит
ESRS (12 стандартів)	Що саме розкривати (розроблені EFRAG)
Таксономія ЄС	Які види діяльності є «екологічно сталими»
ISSA 5000	Стандарт надання впевненості (з 2026)



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



2. ESG та сталий розвиток у системі сучасного аудиту

ISSA 5000 - глобальний стандарт ESG-аудиту

Ключові характеристики:

Характеристика	Зміст
Стандарт «принципів»	Гнучкість для різних юрисдикцій
Фреймворк-нейтральний	Працює з ESRS, ISSB, власними критеріями
Охоплює всі теми ESG	Не тільки клімат
Розумна та обмежена впевненість	Обидва рівні в одному стандарті
Ефективний з	15 грудня 2026 року

*«Ми передбачаємо, що юрисдикції будуть додавати свої вимоги до стандарту» -
Том Сейденштейн, Голова IAASB*



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



2. ESG та сталий розвиток у системі сучасного аудиту

Обмежена та розумна впевненість

Аспект	Обмежена	Розумна
Висновок	«Не виявлено нічого, що свідчило б про суттєві викривлення» (негативна форма)	«Звітність складена достовірно в усіх суттєвих аспектах» (позитивна форма)
Процедури	Запити, аналітичні процедури	+ Тестування контролів, детальне тестування
Оцінка ризиків	На рівні розкриттів	На рівні тверджень
Вимога CSRD	Обов'язкова	Скасована (Omnibus)



2. ESG та сталий розвиток у системі сучасного аудиту

Подвійна суттєвість

Вимір	Питання	Перспектива
Impact materiality	Як діяльність компанії впливає на довкілля та суспільство?	«Зсередини назовні»
Financial materiality	Як зовнішні фактори (клімат, регулювання) впливають на компанію?	«Ззовні всередину»

Приклад (виробник сталі):

- **Impact:** викиди CO₂ (вплив на клімат), використання води
- **Financial:** вуглецевий податок (вплив клімату на бізнес)



2. ESG та сталий розвиток у системі сучасного аудиту

Практичні виклики ESG-аудиту

Виклик	Опис	Як пом'якшити
Ланцюги постачання	Дані від постачальників неповні/неточні	Оцінки, перехідні положення (3 роки)
Оцінки та припущення	Багато показників — оцінки, а не вимірювання	Перевірка методології, обґрунтованості
Forward-looking інформація	Прогнози, цілі, плани	Перевірка припущень, реалістичності
Внутрішній контроль	Слабкий або відсутній	Оцінка, рекомендації, залучення експертів
Компетентність аудитора	Брак знань з екології, соціальних питань	Навчання, залучення експертів, сертифікація



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



2. ESG та сталий розвиток у системі сучасного аудиту

ESG-аудит

Аспект	Ключовий висновок
Нормативна база	CSRD + ESRS + Таксономія
Стандарти аудиту	ISSA 5000 (з 2026) + CEAОВ Guidelines (перехідний)
Рівень впевненості	Обмежена (limited assurance) - обов'язкова
Ключова концепція	Подвійна суттєвість
Основні виклики	Ланцюги постачання, оцінки, forward-looking, компетентність

ESG-аудит - це нова норма для європейського бізнесу.



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



3. Європейські вимоги до нефінансової звітності

Європейські вимоги до нефінансової звітності

CSRD (2022/2464) - революція:

Аспект	NFRD (до 2023)	CSRD
Кількість компаній	~11 700	~50 000
Стандарти	Нечіткі	12 ESRS
Аудит	Немає	Обов'язковий
Цифровізація	Немає	XHTML, iXBRL



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



3. Європейські вимоги до нефінансової звітності

Структура ESRS

Категорія	Стандарт	Тема
Поперечні (2)	ESRS 1	Загальні вимоги (подвійна суттєвість)
	ESRS 2	Загальні розкриття (стратегія, управління)
Екологічні (5)	E1-E5	Клімат, забруднення, вода, біорізноманіття, циркулярна економіка
Соціальні (4)	S1-S4	Власна робоча сила, ланцюг постачання, громади, споживачі
Управлінський (1)	G1	Управління, ризики, контроль, корупція



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



3. Європейські вимоги до нефінансової звітності

Пакет «Omnibus I» - кардинальне спрощення

Аспект	До Omnibus	Після Omnibus I
Поріг застосування	≥250 працівників або €40 млн обороту	>1000 працівників ТА >€450 млн обороту
Кількість компаній	~50 000	~10 000-12 000 (скорочення на 80%)
Розумна впевненість	Планувався перехід	Скасовано
ESRS	1144 сторінки	Скорочення обов'язкових показників на 61%
Секторальні стандарти	Планувалися	Скасовано
Графік Wave 2, 3	2026-2027	Відтерміновано на 2 роки



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



3. Європейські вимоги до нефінансової звітності

Новий графік після Omnibus

Хвиля	Оригінальний графік	Новий графік
Wave 1	2024 → звіт 2025	Залишається (з полегшеннями)
Wave 2	2025 → звіт 2026	2027 → звіт 2028
Wave 3 (SMEs)	2026 → звіт 2027	2028 → звіт 2029
Неєвропейські	2028 → звіт 2029	2029 → звіт 2030

Ключове

компанії, які випали зі сфери, можуть звітувати добровільно за спрощеним стандартом VSME.



3. Європейські вимоги до нефінансової звітності

IG 1-3 (Implementation Guidance)

Документ	Тема	Ключовий зміст
IG 1 (MAIG)	Оцінка матеріальності	Покрокове керівництво з подвійної суттєвості, приклади
IG 2	Ланцюг постачання	Визначення меж, використання оцінок, перехідні положення
IG 3	Datapoints	Перелік всіх показників за стандартами

Статус

Необов'язкові (non-authoritative), але надзвичайно корисні.



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



3. Європейські вимоги до нефінансової звітності

Цифровізація (ESEF, XHTML, iXBRL)

Вимога CSRD: звітність має бути в машиночитаемому форматі

Формат	Опис
XHTML	Машиночитасема версія HTML
iXBRL	Вбудована розмітка (кожен показник тегується)

Відтермінування (Omnibus I):

До прийняття спеціальних правил тегування в рамках ESEF, компанії не зобов'язані тегувати розкриття.

Наслідки для аудиту

аудитор перевіряє не лише зміст, але й коректність тегування.



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



3. Європейські вимоги до нефінансової звітності

Нефінансова звітність

Аспект	Ключовий висновок
Фундамент	CSRD + ESRS
Omnibus I	Скорочення сфери на 80%, скасування розумної впевненості
Графік	Wave 2 та 3 відтерміновано на 2 роки
Спрощення	61% показників більше не обов'язкові
Цифровізація	XHTML + iXBRL (відтерміновано)

~10 000-12 000 найбільших компаній залишаються в сфері дії + добровільна звітність за VSME



4. Цифровізація та автоматизація аудиторської діяльності

**Технології не замінюють аудитора,
але кардинально змінюють його роботу.**

Рівні цифрової зрілості:

Рівень	Назва	Характеристика
1	Паперовий аудит	Всі документи на папері
2	Цифровий документообіг	PDF, скани, електронна пошта
3	Автоматизований аудит	Вивантаження з ERP, спеціалізоване ПЗ
4	Аналітичний аудит	Суцільна перевірка, аномалії
5	Когнітивний аудит	ШІ, ML, NLP



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



4. Цифровізація та автоматизація аудиторської діяльності

Аналітика даних

Традиційна вибірка	Суцільна перевірка
10-20% операцій	100% операцій
Ризик вибірки є	Ризику вибірки немає
Ручна перевірка	Автоматична
Екстраполяція	Прямий висновок

Типові процедури:

- Duplicates test (дублікати)
- Benford's Law analysis (розподіл цифр)
- Stratification (стратифікація)
- Trend analysis (аналіз трендів)
- Fuzzy matching (нечітке зіставлення)



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



4. Цифровізація та автоматизація аудиторської діяльності

Програмне забезпечення

Назва	Тип	Особливості
ACL (Galvanize)	Спеціалізоване	Потужна аналітика
IDEA (CaseWare)	Спеціалізоване	Зручний інтерфейс
Power BI + Excel	Універсальне	Низька вартість, доступність
Tableau	Універсальне	Візуалізація
Python / R	Відкрите	Максимальна гнучкість

Рекомендація для початківців

Почніть з Power BI та Excel (Power Query, Power Pivot).



4. Цифровізація та автоматизація аудиторської діяльності

RPA - роботизована автоматизація

Завдання	Без RPA	З RPA	Економія
Вивантаження з ERP	Вручну: вхід, експорт	Робот за розкладом	90%+
Звіряння виписок	Вручну порівняння	Робот зчитує, порівнює	80%
Формування документів	Копіювати, вставляти	Робот створює за шаблоном	70%
Запити на підтвердження	Ручне формування листів	Робот генерує, відправляє	85%

Обмеження RPA:

- Не адаптується до змін формату
- Не приймає рішень
- Не працює зі складними документами



4. Цифровізація та автоматизація аудиторської діяльності

Кібербезпека та конфіденційність

Основні загрози:

Загроза	Опис
Фішинг	Листи «від CEO клієнта»
Викрадення даних	Внутрішній працівник копіює дані
Ransomware	Вірус шифрує робочі документи
Компрометація клієнта	Через доступ аудитора

Вимоги GDPR для аудиторів:

- Законність обробки (договір з клієнтом)
- Мінімізація даних (тільки необхідне)
- Безпека даних (шифрування, MFA)
- Повідомлення про порушення (72 години)

DPA (Data Processing Agreement)



4. Цифровізація та автоматизація аудиторської діяльності

Цифровізація

Технологія	Перевага	Виклик	Впровадження
Аналітика даних	Суцільна перевірка 100% даних	Інтерпретація аномалій	Високе (вже стандарт)
RPA	Автоматизація рутини	Налаштування, зміни	Середнє
ШІ (ML/NLP)	Виявлення складних патернів	Упередженість, "чорний ящик"	Низьке (експериментальне)
Генеративний ШІ	Генерація документів	Галюцинації	Дуже низьке

Аналітика даних - must-have, а не nice-to-have.



5. Штучний інтелект і цифрові ризики в аудиті

**ШІ - це «ко-пілот» (co-pilot), а не «автопілот» (autopilot).
Кінцеве рішення та відповідальність - за людиною.**

Типологія ШІ в аудиті:

Тип	Приклад	Рівень складності
Правила-базовані	"Якщо сума >10 000, має бути два підписи"	Низький
ML з учителем	Класифікація документів	Середній
ML без учителя	Виявлення аномалій	Середній
Глибоке навчання	NLP для аналізу контрактів	Високий
LLM (ChatGPT)	Генерація документів, консультації	Високий
Агентний ШІ	Автоматичне виконання багатокрокових процедур	Дуже високий



5. Штучний інтелект і цифрові ризики в аудиті

П'ять ключових ризиків ШІ в аудиті

Ризик	Опис	Приклад
1. Упередженість	Алгоритм навчається на даних з помилками	Алгоритм не виявляє шахрайство, бо в навчальних даних його не було
2. "Чорний ящик"	Неможливо пояснити рішення	Регулятор питає: «Чому ШІ позначив цю транзакцію як ризиковану?»
3. Галюцинації	LLM генерує неправдиву інформацію	Чат-бот «згадує» неіснуюче положення в МСА
4. Конфіденційність	Витік даних через ШІ	Аудитор копіює звітність клієнта в публічний ChatGPT
5. Відповідальність	Хто винний за помилку ШІ?	Аудитор? Фірма? Розробник?



5. Штучний інтелект і цифрові ризики в аудиті

Галюцинації - проблема LLM

Тип	Опис	Приклад
Фактична	Модель вигадує факти	«Згідно з МСА 240, аудитор повинен...» (положення не існує)
Джерельна	Модель вигадує джерело	ШІ стверджує, що знайшов інформацію в документі, якого немає
Логічна	Неправильний логічний висновок	Висновок про причинно-наслідковий зв'язок там, де його немає

Як пом'якшити:

- Перевіряти кожне твердження ШІ за першоджерелами
- Не використовувати LLM для фактичних висновків без верифікації
- Використовувати RAG (retrieval-augmented generation)
- Документувати використання



5. Штучний інтелект і цифрові ризики в аудиті

Відповідальність за помилки ШІ

Сценарій	Хто відповідальний?	Аргументація
Аудитор використав ШІ без перевірки	Аудитор + фірма	Аудитор зобов'язаний перевіряти всі докази
Аудитор перевіряв, але ШІ помилився	Аудитор + фірма	Відповідальність за вибір інструменту
ШІ мав прихований дефект	Розробник (частково)	Можливий позов до розробника
Клієнт надав неповні дані	Клієнт (частково), аудитор	Аудитор оцінює достатність даних

Позиція IAASB:

«Людина несе кінцеву відповідальність. ШІ - це інструмент, подібно до Excel або калькулятора».



5. Штучний інтелект і цифрові ризики в аудиті

Регуляторні ініціативи щодо ШІ

Орган	Документ/Ініціатива	Ключові положення
IAASB	ISA 315, 220, 240, 500	Існуючі стандарти достатні; будуть настанови
IESBA	Technology Work Plan	Етичні вимоги: компетентність, конфіденційність
EU AI Act	Регламент 2024/1689	Прозорість (інформувати про використання ШІ)
ESMA	Настанови (червень 2025)	Управління ризиками ШІ, людський нагляд, аудит ШІ

EU AI Act поки НЕ класифікує ШІ в аудиті як «високий ризик» - але це може змінитися.



5. Штучний інтелект і цифрові ризики в аудиті

Що аудитор має перевіряти у клієнта?

Питання	Що перевіряє аудитор
Чи правильно система навчена?	Якість навчальних даних, упередженість
Чи є людський нагляд?	Хто відповідає за рішення ШІ, процедури оскарження
Чи документована система?	Технічна документація, версії, зміни
Чи перевіряється система?	Внутрішні аудити ШІ, тестування
Чи захищена система?	Кібербезпека, контроль доступу
Чи відповідає регуляціям?	EU AI Act, галузеві регуляції



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



5. Штучний інтелект і цифрові ризики в аудиті

Практичні рекомендації для аудиторів

Чек-лист перед використанням ШІ:

1. Чи розумію я, як працює цей інструмент?
2. Чи можу я перевірити результат вручну (хоча б для вибірки)?
3. Чи не подаю я конфіденційні дані?
4. Чи задокументую я використання?
5. Чи можу я пояснити клієнту, чому довіряю результату?
6. Чи має політика моєї фірми дозвіл на цей інструмент?

«Якщо ви не можете пояснити, як ШІ прийшов до висновку, і перевірити цей висновок самостійно - не використовуйте ШІ для цього завдання».



5. Штучний інтелект і цифрові ризики в аудиті

ШІ та цифрові ризики

Аспект	Ключовий висновок
Типологія ШІ	Від правил-базованих до LLM та агентного ШІ
Ключові ризики	Упередженість, "чорний ящик", галюцинації, конфіденційність
Відповідальність	Людина несе кінцеву відповідальність
Регулювання	IAASB (настанови), IESBA (етика), EU AI Act (прозорість)
Аудит ШІ клієнта	Оцінка даних, нагляду, безпеки, регуляцій

ШІ не замінить аудиторів. Але аудитори, які не вміють працювати з ШІ, будуть замінені тими, хто вміє.



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

**Традиційний набір компетенцій (облік, аудит, право)
залишається фундаментом, але він більше не є достатнім.**

Три нові сфери компетенцій:

1. ESG та сталий розвиток
2. Цифрові технології та аналітика даних
3. Комунікація, критичне мислення, адаптивність



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

Що залишається незмінним?

Компетенція	Чому важливо	Як трансформується
Професійна етика	Greenwashing, упередженість ШІ	Ще більша мужність говорити «ні»
Незалежність	Довгострокові ESG-контракти	Ротація ще більш критична
Проф. скептицизм	Галюцинації ШІ, упередженість даних	Стає головною захисною компетенцією
МСА / МСФЗ	Нові стандарти (ISSA 5000)	Потрібно знати й ESG-стандарти



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

Нові hard skills - ESG

Компетенція	Рівень	Як отримати
ESRS (12 стандартів)	Поглиблений (ESG-аудитор) / Базовий (всі)	Курси EFRAG, професійні організації
Таксономія ЄС	Поглиблений	Спеціалізовані курси
Основи екології	Базовий	Онлайн-курси (Coursera, edX)
ISSA 5000	Поглиблений	Навчання в фірмі, профорганізації
Обмежена впевненість	Поглиблений	CEAOB Guidelines, практика



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

Нові hard skills - цифрові

Компетенція	Рівень
Аналітика даних (Power BI, Excel Power Query)	Must-have для всіх
Спеціалізоване ПЗ (ACL, IDEA, CaseWare)	Базовий
Розуміння ERP (SAP, Oracle)	Базовий
Кібербезпека (GDPR, політики фірми)	Базовий
Розуміння ШІ (типи, ризики)	Базовий
Промпт-інжиніринг	Базовий
Python / SQL для аналітики	Поглиблений (для спеціалістів)



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

Нові soft skills

Компетенція	Приклад в аудиті
Критичне мислення	Виявляти приховані припущення в алгоритмах ШІ
Комунікація	Пояснити ревізійній комісії (не аудиторам) ESG-ризики
Адаптивність	Швидко вчитися новому (ESRS за 2 роки)
Емоційний інтелект	Не реагувати емоційно на агресивного CEO
Мужність	Сказати «ні» тиску, навіть під загрозою втрати контракту



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

Безперервне професійне навчання (CPD)

Рекомендований тематичний план на рік:

Тема	Частка	Приклади
ESG та сталий розвиток	30-40%	ESRS, Таксономія, подвійна суттєвість
Цифровізація та ШІ	20-30%	Аналітика даних, LLM, ризики ШІ
Оновлення МСА та регуляцій	20%	Нові стандарти, зміни в законах
Професійна етика	10%	Нові загрози (ШІ, ESG-консультації)
М'які навички	10%	Комунікація, критичне мислення

Вимоги в ЄС: 20-40 годин на рік (залежить від країни).



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

Джерела навчання

Джерело	Вартість	Переваги
Професійні організації (АССА, CPA, АПУ)	Включено в членські внески	Визнаються регуляторами
Регулятори (EFRAG, ESMA, СЕАОВ)	Безкоштовно	Інформація «з перших рук»
Університети, бізнес-школи	Дорого	Глибоке занурення
Онлайн-платформи (Coursera, LinkedIn)	Недорого	Гнучкість
Внутрішнє навчання фірми	Безкоштовно для співробітників	Адаптовано, практичні кейси



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

Т-подібна модель компетенцій





Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

Вибір глибокої спеціалізації

Напрямок	Ключові компетенції	Для кого
ESG-аудит	ESRS, Таксономія, ISSA 5000, екологія	Хто цікавиться сталим розвитком
ІТ-аудит	ІТ-контролі, кібербезпека, NIS2, DORA	Хто має технічну освіту або інтерес до ІТ
Аналітика даних та ШІ	Python, SQL, ML, промпт - інжиніринг	Хто має схильність до математики
Аудит фінансових установ	CRR, Solvency II, DORA	Хто планує кар'єру в банках/страхуванні
Аудит публічного сектору	Ukraine Facility, INTOSAI, ISSAI	Хто цікавиться роботою з державними установами



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

Підсумок

Розділ	Ключовий зміст
1. Сучасні тенденції	6 тенденцій: нормативний тиск, ESG, цифровізація, зміна очікувань, концентрація ринку, кадрова криза
2. ESG-аудит	CSRD, ESRS, ISSA 5000, подвійна суттєвість, обмежена впевненість
3. Нефінансова звітність	Omnibus I (спрощення: 80% компаній поза сферою), 12 ESRS, IG 1-3
4. Цифровізація	Аналітика даних (суцільна перевірка), RPA, кібербезпека, рівні зрілості
5. ШІ та ризики	Упередженість, "чорний ящик", галюцинації, відповідальність (людина)
6. Нові компетенції	T-подібний професіонал: широкі базові знання + глибока спеціалізація + м'які навички



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

Трансформація: минуле → сьогодні → майбутнє

Аспект	10 років тому	Сьогодні	Майбутнє (5-10 років)
Об'єкт аудиту	Тільки фінансова звітність	Фінансова + ESG	Інтегрована звітність
Стандарти	МСА, МСФЗ	+ ESRS, ISSA 5000	+ Секторальні ESG
Рівень впевненості	Розумна	Обмежена (ESG)	Обмежена (залишається)
Технології	Excel, вибірка	Аналітика даних, RPA, ШІ	ШІ-ко-пілот, безперервний аудит
Ключові ризики	Помилки вибірки	+ Упередженість ШІ, greenwashing	+ Агентний ШІ
Компетенції	Облік, аудит	+ ESG, аналітика даних	+ ШІ, кібербезпека



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



6. Нові професійні компетентності аудитора в умовах трансформації професії

Три рушійні сили трансформації:

1. **ESG-революція** - аудит стає верифікатором сталого розвитку
2. **Цифровізація** - суцільна перевірка даних, ШІ як ко-пілот
3. **Нові очікування** - активний пошук шахрайства, forward-looking інформація

Ваші конкурентні переваги в епоху трансформації:

- Професійний скептицизм (ставити під сумнів навіть ШІ)
- Розуміння бізнесу (контекст, якого не розуміє ШІ)
- Комунікація (пояснювати складне клієнту)
- Етичне судження (вирішувати, що правильно, коли правила нечіткі)
- Відповідальність (брати на себе за висновок)

Аудиторська професія не зникає.

Вона стає складнішою, цікавішою та більш затребуваною, ніж будь-коли.



Co-funded by
the European Union



Sumy National
Agrarian University



ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!!!

ВЕБ СТОРІНКА проекту	https://projects.snau.edu.ua/eustrust/
Команда проекту	https://projects.snau.edu.ua/eustrust/proiekt-ta-komanda/komanda-proiektu/